

O OPERĂ LEXICOGRAFICĂ REMARCABILĂ

Cornel Galben nu se află la prima întreprindere de acest gen*, întrucât, ce puțini ani în urmă, acesta a editat primele două volume de *Personalități băcăuane* (vol. I, 2000; vol. II, 2003) la aceeași editură care-i aparține, o tentativă – nu singura, dar cea mai substanțială – de a pătrunde astfel în „istoria locului”, dar și în intimitatea „laboratorului de creație” al personalităților despre care scrie cu admirație și dragoste. Acolo îi avea în vedere pe toți cei născuți în județul Bacău, dar și pe cei care au venit din alte județe și s-au remarcat prin activități spirituale

* Cornel Galben, *Personalitățile Bacăului*, Bacău, Editura Corgall Press, 2008

în acest spațiu generos. De data aceasta, demersul lexicografic, motivat de împlinirea a șase veacuri de la atestarea documentară a Bacăului (6 octombrie 1408), are în vedere personalitățile născute exclusiv aici, și asta explică absența unor individualități marcante ale vieții culturale băcăuane (George Apostu, Liviu Dănceanu, Vasile Crăița-Mândra, Constantin Călin, Ilie Boca, Gheorghe Vrânceanu), în timp ce absența altora (Solomon Marcus, Marius Mircu, Radu Cosașu, Corneliu Dima – Drăgan, Mariana Filimon, Eugen Budău) se explică, pur și simplu, prin faptul că autorul a lucrat sub presiunea termenelor contractuale și a spațiului tipografic limitat. De altfel, în *Cuvânt la ceas aniversar*, autorul recunoaște că nu a reușit să-i cuprindă pe toți cei care ar fi meritat

și, de aceea, își propune să continue acest demers lexicografic într-un viitor apropiat.

Prezenta carte care „încearcă să reunească” între paginile ei, „personalități de ieri și de azi ale așezării” cuprinde nu 100, ci 96 de articole consacrate celor 37 de scriitori născuți în Bacău (între care se disting, de departe, Vasile Alecsandri, George Bacovia, George Bălăiță, Ovidiu Genaru), 6 avocați și magistrați (se impun atenției Mircea Cancicov și Criste Cristoveanu), alte șase personalități din domeniul muzical (Blanche Adelstein, Ioan Alexandrescu, Maria Șova), unsprezece oameni de teatru și film (Dana Barta, Paul Holban, Jean Moraru, Doina Iacob), nouă profesori reprezentând toate treptele de învățământ (Ioan Grigoriu, Panait Popovici, Doru Viorel Ciucescu, Mihaela Camelia Cmeciu), patru ingineri (Isidor Budur, Petre Budu), artele plastice (Alina Avram, Elvira Enea), lingviști, filologi (Giorge Pascu, Petre Cancel), publiciști (Laura Huiban, Claudiu Târziu), medici, preoți (Pompei Gh. Samarian, Iulian Neculcea), un biolog (Nicolae Barabaș), un informatician (Bogdan Pătruț), un antrenor (Mircea Bibire) ș.a.m.d. Să mai precizăm că doar 19 articole au fost preluate (și aduse la zi) din cele două volume apărute anterior (*Personalități băcăuane*, 2000, 2003), ceea ce înseamnă că 77 de articole sunt inedite.

Câteva semne de întrebare/mirare apar pe parcursul consultării acestui dicționar, merituos din multe puncte de vedere, alcătuit cu acribie intelectuală, respectând cu rigoare scenariul obișnuit în asemenea cazuri: datele biografice esențiale, prezentarea și descrierea sumară a operei, după care urmează referințele critice (prezentare selectivă) apărute atât în volume, cât și în periodice. Nimic de reproșat. Dar „eticheta” care le este aplicată acestora e pur orientativă, în destule cazuri, pentru că nu reușește a sugera complexitatea reală a personalității prezentate, ci – mai degrabă – o sărăcește. Astfel, Dimitrie Goga este prezentat ca *scriitor* și totul pare în ordine. Lectura atentă a articolului, care îi este consacrat acestuia, probează și alte merite: pedagog, publicist și profesor. Această din urmă dimensiune pare să fi fost cu adevărat emblematică pentru Dimitrie Goga. Despre Gh. D. Apostol ni se spune că a fost *poet*. Probabil că așa e. Dar ar fi putut – cu mai multă dreptate – să figureze la publiciști, avocați, magistrați (respectând distincția propusă de lexicograf). Ioan Grigoriu a fost, e adevărat, în primul rând, *profesor*, dar și publicist, traducător, iar Ion Frunzetti, cu emblema *scriitor*, este – înainte de toate – istoric și critic de artă, autorul unor studii erudite despre fenomenul plastic românesc și, abia după aceea, poet, traducător, publicist.

Un alt prilej de mirare a fost modul în care folosește Cornel Galben termenii de *filolog* și *lingvist*, ca pe niște „etichete” pe care le poți schimba după bunul plac. Conform definițiilor consacrate (și autorizate), *filolog* este cel „care se ocupă cu studiul culturii scrise, în special cu studiul textelor vechi și al operelor literare din punctul de vedere al limbii, al influențelor suferite, cel care se ocupă de editarea lor”, în timp ce *lingvist* este cel „care studiază limba și legile ei de dezvoltare, explorează mecanismele limbajului prin studiul mai multor limbi naționale”, „se ocupă de raporturile dintre limbi și istoria acestora,

ramificațiile teritoriale ale idiomurilor, etimologia formelor lingvistice” (a se consulta *Dicționar de științe ale limbii*, ediția a II-a, București, Editura Nemira, 2005). Din aceste motive rămâne o mică enigmă de ce Petre Cancel e numit *lingvist*, în timp ce informațiile care ni se dau în continuare contrazic ferm un asemenea calificativ: a studiat filologia română și slavă sub conducerea prof. Ioan Bogdan și Dimitrie Onciul, își ia doctoratul în filologia slavă (1919) și, datorită studiilor publicate, a fost numit de Vasile Bogrea „a doua flacără a filologiei românești”. Ergo! Emil Leahu – *filolog*?? În afara faptului că personalitatea acestuia mi se pare supradimensionată, nu se justifică „eticheta”. Acesta a avut preocupări de stilistică aplicată, or *stilistica* este o știință (a semnificațiilor) care „umple golul dintre lingvistică și istoria literară”. În nici un caz nu s-a ocupat cu studiul textelor vechi și nici cu editarea lor. Mai mult decât atât, contribuțiile sale de stilistică aplicată (modeste) au avut întotdeauna finalitate didactică, acesta fiind autor de manuale, comentarii... Ca *profesor* a avut merite indubitabile, dar nu ca... filolog. În sfârșit, Giorge Pascu, personalitate științifică respectată, este apreciat corect: *lingvist*. În mod cert, statura sa intelectuală este superioară celor doi comentați mai sus: acesta își asumă (inclusiv) construcții mentale de natură folclorică și filologică, ba chiar și de istorie literară, informații consemnate în articolul care îi este dedicat.

Aceste observații (critice) pot fi adevărate, dar ele nu scad cu nimic meritele reale ale unei întreprinderi lexicografice întocmite cu seriozitate, probitate, cu admirație pentru personalitățile despre care scrie, dar mai ales cu dragoste necondiționată pentru cultură și cu dorința sinceră de a fi de folos comunității din care face parte, în ordine spirituală. Cornel Galben ar merita grațitudine din partea concetățenilor săi și, nici într-un caz, execuții pripite, lipsite de argumente și bună – credință, venite dinspre un Centru din ce în ce mai ipotetic.

